národní
úložiště
šedé
literatury

Literka - září 2012. (Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě)

Památník písemnictví na Moravě
2012

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-135898

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 25.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

LITERKA

září 2012

Prázdninové radovánky se pomalu stávají minulostí, vzpomínkou, která hřeje… Jak říká klasik: na každém konci je krásné to, že něco nového začíná… Ano, začíná další část kulturních programů z naší nabídky. Hned v úvodu měsíce se můžete těšit na besedu s osobností, která stála u prvních krůčků rekonstrukce nádherných prostor zdejšího kláštera po jeho navrácení řádu benediktinů po čtyřicetileté odmlce, ing. arch. Josefem Pálkou. Náš host Vám jistě přiblíží i opravy již brzy nově zpřístupněných prostor prelatury. Malou ochutnávkou mohou být jeho odpovědi na naše 3 otázky pro… Abychom si společně ještě užili babího léta, zvu Vás s celým kolektivem Památníku na Rajhradskou sobotu, v jejímž průběhu si můžeme nejenom my dospělí, ale i děti povídat o knihách na již 3. Knižním bleším trhu, ale také hrát si i zpívat pod širým nebem. Martina Chmelařová Vás s předstihem pozve na turistický výlet do krasové oblasti opředené množstvím legend a pohádek. Ohlédnutím za právě ukončenou výstavou věnovanou bratřím Mrštíkům bude přednáška zabývající se venkovským románem, především románovou kronikou Rok na vsi.
Věřím, že si z naší nabídky vyberete…

Vaše Romana Macháčková

» Editorial
» Nejbližší akce a výstavy
» Zářijová výročí
» Brána Moravského krasu
» É-TRLI~FRLI
» Venkovský román Aloise Mrštíka
» Tři otázky pro Josefa Pálku
» Pohádkové putování Moravou těšilo Slovácko
» Z našich sbírek

Verše měsíce září

Miroslav Fišmeister

Kdosi.
Dělí se doleva.
Ve snu se sceluji.
Motýli. Motýly.
Bolest.
Otvíráš ve mně bílou trhlinu.

Některá (nejen) literární výročí měsíce září

v září 1911

v tomto měsíci měl poprvé k dispozici celou poslední stranu Večerů, přílohy Lidových novin, František Gellner. Stal se v nich tedy jako básník a kreslíř dominantním autorem, spolu s S. K. Neumannem. Vedle Gellnerova odmítání klerikalismu a symbolistně dekadentní poezie nebo výsměchu měšťáků je výrazným rysem jeho uveřejňovaných děl především obrana „českého Brna", na nějž se podílel i Arnošt Heinrich. Od devátého ročníku se tato ustupují do pozadí zpravodajské texty uveřejňované na stránkách příloh (přinášejí články a reportáže z různých oblastí) a Večery se staly především beletristickým plátkem. O tuto podobu usiloval od prvopočátku hlavně Heinrich. Významný list, který zaznamenal informace např. o idejově vedené soutěži na Národní divadlo v Brně, o nových jeskyních pod Macochou nebo o elektrotechnickém oboru české technika v Brně, vycházel týdně od 4. února 1911 do 25. července 1914. Kromě stránky obsahové je mezi odborníky vyzdvihována i jeho stránka výtvarná.

Nejbližší akce Památníku písemnictví na Moravě

Rendez-vous o desáté
Pravidelné čtvrteční mimořádné programy pro návštěvníky od 9 do 99 let (a více) na vybraná témata vždy v 10 hod. *6. září – Velká Morava; 13. září – Rukopisy; 20. září – J. A. Komenský; 27. září – Literární Morava*

5. září, 17 hod., StřeDění: Pohledem architekta
Beseda s architektem Josefem Pálkou nejen o rekonstrukci kláštera v Rajhradě.

13. září, 17 hod., Venkovský román Aloise Mrštíka
Přednáška Kristýny Cimalové z přednáškového cyklu na téma Moravský realismus navazující na nedávno probíhající výstavu Alois a Vilém Mrštíkové. Drama jihomoravské vesnice.

22. září, 10–17 hod., Rajhradská sobota – Den plný zábavy pro děti a dospělé:
10–13 hod., Knižní bleší trh
Knižní bleší trh se bude konat na nádvoří benediktinského kláštera, před vstupem do Památníku písemnictví na Moravě. Prodávat i vyměňovat můžete nejen knihy, ale i pohlednice, ex libris, gramofonové desky, magnetofonové pásky, CD, DVD ad.
od 13 hod., Literární postavy – společné malování ve velkém
14.30 hod., Koncert žáků rajhradské pobočky Základní umělecké školy Židlochovice
Přelet nad literárním hnízdem – prezentace dravců ze Záchranné stanice dravých ptáků
Co dokáže pila – řezbář předvádějí, jak vytvořit dřevěnou sochu
od 10 hod., Básnický drakovi – literární rukodílna
Čtení o podzimu – čtenářský koutek s podzimní pohádkou
Všetečkovy otázky – soutěž; najděte odpovědi v expozici Památníku

Z našich sbírek

V červnu proběhla v Muzeu Brněnska sbírkotvorná komise. Na základě jejího schválení zakoupil Památník do svých sbírek vedle kreseb Libuše Šuleřové i následující:

Soubor šesti ex libris Antonína Odehnala:
Vl. Bogdanov – tři koupající se ženy – mědirytina; J. Langhammer – dvě koupající se ženy u přídě korábu – mědirytina; R. Mareček – koupající se ženy u splavu – mezzotinta; Z. Šíma – tiskař s otiskem grafického listu se ženským aktem – mezzotinta; K. Urban – zrcadlení dívky na hladině – mědirytina; Fr. Vaníček – Lysistrata u kašny – mědirytina.

Pamětní knihu V. Kovandy – zajímavý dobový dokument, přispívající k dějinám družstva Včela a obecně ilustrující brněnské kulturní dějiny první třetiny dvacátého století.

Opis panovnické ratifikace usnesení zemského sněmu – Olomouc 1574 a zápis ze zasedání zemského sněmu r. 1555.

Knihu Jeřábková, Olga: *Mému muži, Arne Novákovi* s podpisem autorky.
Knihu Tučková, Kateřina: *Vyhnání Gerty Schnirch* s podpisem autorky.
Knihu Hlušička, Jiří: *Ještě že mám vzpomínky* s podpisem autora.
Bibliofilii Lasák , Oldřich: *Moravský kumšt v košili*. Vyškov: Fr. Obzina, 1926. Výtisk č. 225.

Zajímavý soubor autorsky signovaných publikací, v mnoha případech cenných vydání, z pozůstalosti novoměstského uměleckého knihvazače, bratra spisovatele J. V. Plevy, Bohuslava Plevy. Jde o významný přírůstek do sbírky signovaných vydání děl moravských a českých autorů.

Odešla paní Dana Černá

Po dlouhé a těžké nemoci nás opustila paní Dana Černá, jedna z těch, kdo patřili k prvním hodinám Památníku. Několik let se obětavě a vždy usměvavá starala o pořádek a čistotu, mnohokrát přispěla svým výtvarným talentem. Pokračující nemoc ji nakonec přinutila k odchodu do invalidního důchodu, až se v pátek 17. srpna její nelehká životní pouť uzavřela. Budeme na ni s láskou vzpomínat.

PAMÁTNÍK PÍSEMNICTVÍ NA MORAVĚ

Vydává Muzeum Brněnska,
připravuje Památník písemnictví na Moravě.
Klášter 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136
e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz, www.muzeumbrnenska.cz
Odpovědný redaktor: Vojen Drlík
Redaktor: Romana Macháčková
Autoři textů: Kristýna Cimalová, Martina Chmelařová, Romana Macháčková
Vychází desetkrát ročně, číslo 7, ročník 6.

BRÁNOU MORAVSKÉHO KRASU

Klub přátel Památníku zakončí turistickou sezonu v sobotu 13. října. Vydáme se do romantické krajiny světoznámých jeskyní, kaňonů a propadání. Básník J. E. Nečas v básni *V srdci naší Moravy* vystihl náladu této krajiny následovně:

Kdo jde cestou podél skal – po stěnách se dívá,
netuší, že za nimi podsvětí se skrývá
dávnověkých útvarů mohutných a jemných
pod klenbami skalními, v labyrintech temných.
To ten kras náš moravský, do něhož vás vedu!
Hornatina lesnatá, obvyklého vzhledu
na pohled se neliší od přemnohých jiných.

Moravský kras nabízí krásu a rozmanitost přírody, technické a kulturní památky a také místa s duchovní tradicí. Nachází se zde i unikátní soubor několika desítek pomníků, pamětních desek a studánek, připomínajících lesníky a univerzitní profesory, kteří se zasloužili o vědecké poznání lesů, ale také umělce, které inspirovala krása zdejší přírody. Kromě J. E. Nečase věnoval své verše Moravskému krasu také básník Josef Holý. Josef Merhaut sem zasadil část románu Vranov, podobně Eduard Bass humoresku Krásy našeho Krasu. Lesnický Slavín začal psát svoji historii v roce 1929, kdy se objevovaly první pomníčky, a rozkládá se převážně v okolí Adamova, Křtin a Olomoučan. Právě tato střední část Moravského krasu bude cílem našeho výletu. Čeká nás trasa dlouhá cca 10 km. Její upřesnění a také informace o srazu účastníků, prosím, sledujte na webových stránkách Památníku nebo v říjnové Literce. Pro případné dotazy volejte na telefonní číslo: 547 229 126. Těší se na Vás Martina Chmelařová.

É-TRLI~FRLI

Valašsko a jeho krajina plná pasek na beskydských „kotárech“, jeskyní, skalních chodeb, „děr“ a podzemních stezek vždy inspirovalo k vyprávění pohádek. Vedle lidových vypravěčů okouzlilo i spisovatele, dramatika a publicistu Oldřicha Šuleře. Právě do této oblasti umístil příběh plný dobrodružství, tajemství, taškařic a legrácek, knihu *É-TRLI~FRLI aneb Kdy nastane konec světa*. Hlavní hrdina forman Trlifaj je zcestovalý, moudrý, avšak občas také balamut a šprýmař. Ale i jeho doběhnou čerti a on, aby zachránil své právě narozené dítě, je nucen zjistit, kdy nastane konec světa. Tak začíná jeho náročná pouť plná nástrah, úkolů a zajímavých setkání, která vede až k samotnému středu země a na jejímž konci jistě zjistíte, jak je to s oním koncem světa...

Trlifajova dobrodružství svými ilustracemi doprovodila brněnská výtvarnice Libuše Šuleřová, absolventka Střední umělecko-průmyslové školy v Uherském Hradišti a Výtvarné katedry Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Originály ilustrací k této knize byly vystavovány ještě před jejím vydáním v rajhradském klášteře na loňské výstavě *Morava vypráví*. Památník pět z těchto kreseb zakoupil do svých sbírek. Také do samotné knihy můžete nahlédnout v Knihovně Muzea Brněnska. Do vlastní knihovny si ji můžete zakoupit ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

(Oldřich Šuleř: É-TRLI~FRLI aneb Kdy nastane konec světa. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 2011)

VENKOVSKÝ ROMÁN ALOISE MRŠTÍKA

Jako doplnění výstavy *Alois a Vilém Mrštíkové. Drama jihomoravské vesnice*, která skončila 26. srpna, se v rámci cyklu přednášek na téma Moravský realismus sejdeme potřetí, tentokrát nad tématem *Venkovský román Aloise Mrštíka*.

Po desetileté práci a postupném časopiseckém uveřejňování během 90. let 19. století vydal Alois Mrštík své rozsáhlé dílo *Rok na vsi* s podtitulem *Kronika moravské dědiny* v letech 1903–1904 konečně knižně. Po Vilémově smrti označil Alois jako spoluautora i svého bratra Viléma Mrštíka, se kterým spolupracoval na lyrických pasážích této knihy.

Na přednášce 13. září se zaměříme podrobněji na žánr venkovského románu. K návštěvě Vám doporučuji i navazující přednášku kolegyně Romany Macháčkové 16. října, která se bude zabývat zase románem městským. Opozice venkova a města se na konci 19. století v české společnosti a posléze i v literatuře značně vyhrocovala. Země se postupně industrializovala, poddaní už nebyli nevolníky a mohli se volně stěhovat, a to i do měst. Tito lidé pak při svých návratech z města vesnici také ovlivňovali, což bylo vnímáno negativně jako narušování života venkovského obyvatelstva harmonicky sžitého s přírodou.

Za zakladatelku českého vesnického románu je pokládána Karolína Světlá, autorka mimo jiné stejnojmenného díla *Vesnický román*. Zájem o přírodu sílil v literatuře ale již od dob romantismu, klasicismu, i když pokaždé byla příroda zobrazována z jiného úhlu pohledu a s jiným akcentem. V realismu bylo tedy již na co navazovat.

Během přednášky se budeme zabývat rozdílem mezi žánry kronikou a románem a pokusíme se zařadit dílo Aloise Mrštíka do kontextu české literatury. Zmíněni budou autoři jako Božena Němcová, Josef Holeček, Jan Herben, Karel Václav Rais ad. Pokusíme se zodpovědět otázku, co je to svéráz a osobitost venkovských postav a zda je tato jejich vlastnost jednou z těch nezbytných, které k venkovskému románu patří. Řeč přijde i na počátky regionální literatury a zobrazování určité geografické oblasti literární formou. Snad v rámci věrného realistického popisu zodpovíme i otázku, proč se u nás tolik nedařilo románu dějovému jako románu popisnému – kronikářskému?

V samotném díle *Rok na vsi* se zaměříme na jeho specifika: kompozici, užití nářečí v přímé řeči, pozici vypravěče ve vyprávění, srovnáme lyrické pasáže s dokumentárními, zmíníme se o inspiraci realitou a zauvažujeme nad tím, nakolik se obec Diváky promítla do fiktivní Habrůvky. Zkrátka, budeme se snažit pojmout románovou kroniku *Rok na vsi* jako vyvrcholení žánru venkovského románu.

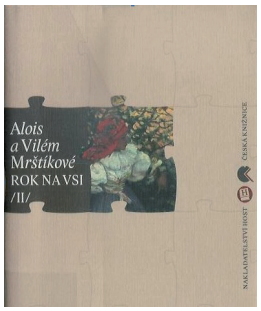

Přednáška se bude konat 13. září 2012 v 17 hod. v Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě. Srdečně se těšíme na Vaši účast!

3 otázky pro Josefa Pálku

Rekonstrukce části prelatury benediktinského kláštera v Rajhradě není Vaším prvním architektonickým zásahem v tomto objektu. Bylo nutné i přes Vaše dřívější zkušenosti také tentokrát překonávat neočekávané překážky?

Rekonstrukci jednotlivých částí kláštera projektujeme zhruba dvanáct let. Začínal jsem interiérovými úpravami na faře, lépe řečeno „zakrýváním“ necitlivě provedených prací některých profesí, pro vytvoření lepších podmínek shromažďovacích prostor. Následovaly práce na kvadratuře, důraz byl kladen hlavně na prostor historické knihovny a depozitářů. Na Vaši otázku je nutno říct, že každá část je jiná a má svá úskalí. Technicky je největším problémem snížení vlhkosti objektu. Letní refektář byl náročnější na přímou spolupráci s restaurátory. Neočekávanou překážkou pro mne bylo nalezení shody mezi architektem, restaurátorem a orgány památkové péče na řešení jednotlivých částí a detailů. Žil jsem v „omylu“, že po mnoha diskuzích si věci budeme jen upřesňovat. Pokládám za nejtěžší, při snaze dát historickým prostorám novou funkci (např. expozici), nejenom architektonický návrh, ale také dostat do souladu požadavky všech technických profesí.

Myslím si, že takto významný památkový objekt má být rekonstruován s velkou pokorou k autorovi, se snahou vrátit podobu objektu do jeho představ. Zároveň s respektem k současným technickým požadavkům tak, aby bylo možno budovy využívat k určené funkci. Pokud by nebyl přerušen vývoj, zdejší centrum vzdělanosti, jímž klášter byl, by se bez současné techniky tak i tak neobešlo.

Každý z nás máme své pracovní sny. Nosíte i Vy v hlavě nápad na dle Vašich představ „dokonalou stavbu“, kterou se Vám zatím nepodařilo uskutečnit?

Na sny mám již trochu pokročilý věk, ale musím říct, že se mi jich za dobu projektování podařilo řadu zrealizovat. Jedním realizovaným snem je i práce na rekonstrukci tohoto kláštera. Ze zkušenosti musím konstatovat, že při naší práci je přáním spolupracovat s nadšenými kolegy, chytrým a náročným investorem a obětavým dodavatelem. Kdybych si mohl vybrat, tak návrh galerie bych si zkusil s chutí.

Jaké knihy teď leží na Vašem nočním stolku?

Vrátil jsem se z dovolené ve Francii; na cestu tam jsem si přibalil „Obrázky z Provence“ od Jana Šmída. Vždy si beru na dovolenou knihu, kterou nemám čas číst a na kterou se těším. Zvládl jsem tak Paměti 1945–1972 od Václava Černého. Jsem typem čtenáře, který má řadu rozečtených knih a dle chuti se k nim vrací. Mám jednu nejmilejší, vždy jsem ji měl při ruce v náročných životních situacích – Dobrý člověk ještě žije Romaina Rollanda.

Ing. arch. Josef Pálka *vystudoval gymnázium v Brně, své vzdělání v oblasti architektury získal v Bratislavě na SVŠT, absolvoval v roce 1968. Následujícího roku se stal samostatným projektantem SPÚO v Brně, kde působil od roku 1974 jako vedoucí týmu a v letech 1984–90 byl vedoucím ateliéru. Od roku 1991 se stal společníkem firmy HEXAPLAN, s.r.o. Brno.*